



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm XVIII. Quanto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

vel ex circumstantiis facti apparebit, quòd jurans non obligetur sub debito juramenti ad subueniendum, nisi requisitus fuerit.

CAPITVLVM XVIII.

Quanto.

PARAPHRASIS.

Rex Arragonia à Consiliariis suis, imò magis deceptoribus inductus fuit, vt juraret populi consensu non requisito, se monetam, quæ ante morte patris sui in pondere legitimo vsitata erat, ad certum tempus ita cõseruaturum esse, postea verò cum videret, grande inde populi scandalum oriri, petiit ab Innoc. III. absolui à juramento suo, quod temerè ediderat, sed Innoc. respondit in hoc casu necessariam non esse absolutionem, sed potiùs interpretationem adhibendam. Vel enim Rex tempore editi juramenti monetam falsam esse credebat, vel legitimam; si primum, juramentum illicitum est, & nullatenus obseruandum; cum juramentum institutum non fuerit, vt esset vinculum iniquitatis; sin posterius, juramentum licitum est, & omnimodè seruandum. Quare Pontifex suadet, ac mandat Regi, vt reprobata, aut abolita eã monetã, quæ iustum pondus non habeat, aliam legitimam nomine patris sui cudi cudi, vt hac ratione juramentum suum obseruet, & populi damnum evitet. Verum in priori casu, si videlicet sciuit Rex monetam legitimam non esse, & idè conscientia eum mordet, peccatum suum confiteri & competentem satisfactionem sibi iniunctam implere debet.

SUMMARIVM.

1. Consiliarij non sunt, sed deceptores, qui ad augendum ararium Principis illicita media suggerunt.
2. Juramentum de re illicita non est obseruandum, neque indiget absolutione.
3. Princeps sine populi consensu non potest moneta mutationem introducere.
4. Excipitur casus necessitatis, si in eo dissentiret populus à Principe, qui sit absoluta potestatis.

5. Juramentum quod seruari nequit in ea materia circa quam editum est, seruari debet in æquivalente.

6. Substitutum imitatur naturam & conditiones eius, cui substituitur.

Nota I. Non Consiliarij sed deceptores censendi sunt, qui ad pecuniam fisci augendam, quæ iusta non sunt Principi suggerunt, ita Canonistæ hîc præfertim *Imol. num. 2.*

Nota II. Juramentum de re illicita obseruari non debet, neque opus est absolutione, cum obligationem nullam pariat.

Nota III. Princeps sine populi aut saltem maioris partis consensu, non potest mutationem monetæ introducere, sicuti docui. *l. 3. tr. 3. p. 1. c. 5. q. 3.*

Ratio est, quia mutatio monetæ in graue communitatis detrimentum cedit; non potest autem Princeps arbitrato suo disponere de bonis subditorum, sicuti hîc tradit *Ioan. Andr. n. 2. Abbas. n. 1.* Vbi aiunt, quòd Princeps non possit componere circa damna, subditis ab hoste illiata, belli tempore, uon requisito ipsorum consensu.

Limitat tamen id *Imol. hîc n. 2.* nisi id necessarium esse videatur ad pacem & securitatem Reipublicæ statuendam, nam si diuersitas opinionum sit inter Principem & subditos, decet potiùs, vt subditi tanquã membra Capitis sui dictum sequantur, dumòdò talis Rex sit, seu Princeps, qui absolutam in Remp. potestatem habeat, sed neque ex pacto aut capitulatione aliqua jurata à populi aut procerum consensu necessariò dependere debeat.

Nota IV. Si juramentum in ea materia seruari nõ possit, erga quam editum est, seruari debet in alia æquivalente, ita colligitur ex hoc cap. Jurauerat enim Rex se seruaturum monetas cufas à patre suo: cum autem eas ipsas, quia diminuti ponderis erant, seruire non posset, mandauit ipsi Pontifex, vt alias iusti ponderis nomine patris sui cudi curaret, si ponamus Regem, cum juraret, nesciuisse monetas esse ponderis vitiatas.

Simile est, si Titius cognatæ suæ iuret, se in dotem daturum vnionem hunc, quæ mille aureis

aureis valere existimat, ac postea comperitur valere tantum aureis 50. obligatur alium æquivalentem suæ intentioni vnionem, aut æstimationem eius tradere, dummodò ponamus intentionem jurantis non fuisse, per se restrictam ad huncce numero vnionem, sed principalem eius intètionem fuisse, subuenire puellæ dote data; per accidens autè & materiale fuisse, quod vnionem illū tradere voluerit, ratus habere valorem aureorum 1000. ita vt, si id non ignorasset, aliud quidpiam tanti valoris desigñasset. Cætera quæ de monetarum mutatione hîc Canonistæ tradunt, reperies in cit. c. 5.

6 Notandum V. Substitutum imitatur ac præ se fert naturam & conditiones eius, cui substituitur, ita sumitur ex hoc capitulo. Cum enim monetæ Antecessoris abolendæ essent, iussit Pontifex in earum locum monetæ substitui inciso nomine patris, perinde ac si ab ipso cusæ essent, quod ipsum in picturis fieri solet, vt abolitæ renoventur, perinde ac si eadem fuissent, sed in instrumentis id non est concessum, propter periculum fraudis, vt *Gloss. marg. hic advertit.*

CAPITVLVM XIX.

Venientes.

PARAPHRASIS.

Civis Tudertinus à Consulibus civitatis ad Dominium Papæ pertinentis, per sententiam damnatus fuit ad restitutionem possessionum quarundam, & quamvis ipse à sententia Romam appellavit, nihilominus Consules eam executi sunt. quâ de re Innoc. III. ipsos reprehendendos esse censuit, cum etiam leges saculares appellationis beneficium post latam sententiam grauatim concedant. Verùm Consules in excusationem attulerunt, id factum ab ipsis secundum obligationem iuramenti, quod ipsi in susceptione officij edere solent, quod latas sententias super mutuis & fideiussoribus intra dies 28. executioni mandabunt. Hanc excusationem reiecit Pontifex Innocentius III.

Quia etiam alij Iudices iurare coguntur, quòd secundum leges iudicabunt, & tamen hoc non obstante iustas appellationes admittere debent, ideò mandat Consulibus civitatis, vt in posterum appellationibus interpositis deferant, cum in iuramento ipsorum, jus Superiorum exceptum intelligatur; civem autem illum reducant in possessionem bonorum, sicuti eam habuit tempore appellationis, & nisi id spontè faciant, commisisse se, inquit Papa, Episcopo Nucerinò, vt ad id per censuram, compellantur.

SUMMARIVM.

1. Argumentum à lege ad consuetudinem solidum est.
2. Iudices in assumptione officij, iurare debent, quòd secundum leges iudicare velint.
3. Iuramentum editum circa materiam juris, interpretandum est secundum terminos juris.
4. Iuramentum promissorium intelligi debet saluo jure superioris.
5. Iuramentum quod & quatenus cedit in præiudicium alterius, invalidum est.
6. Subditus in aliena regione, jurans se inde non abiturum, donec debita soluat, abire potest, si revocetur à superiore.
7. Limitatur tamen hac doctrina.
8. Attentata post appellationem, prius restituenda sunt, quam iudex de iustitia appellationis cognoscat.

Notandum I. Bonum est argumentum à lege ad consuetudinem seu jus consuetudinis, quia jus non scriptum seu consuetudine introductum æquivaleret legi scriptæ. vt docui l. 1. tr. 4. c. ult. n. 1.

Notandum II. Iudices in assumptione officij iurare debent, quòd secundum leges iudicare velint, *Authent. iurandum, quòd præstat, ab his, qui administrationem accipiunt. iuncta Gl. verb. Visum.*

Notandum III. Iuramentum editum circa materiam juris, interpretandum est secundum terminos juris. Ratio reddi debet; quia iuramentum obligationem juris, super quod